Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp	Regionale verstedelijkingsstrategie deel 2
Portefeuillehouder	M.J.A. van den Bos
Zaaknummer collegevoorstel	ZS-476622

Beslispunten

1. Het wijzigingsvoorstel verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen;
2. De opgavebeschrijvingen verstedelijkingsstrategie (deel 2A) met daarin het hoofdstuk “werken met de verstedelijkingsstrategie” (deel 2B) vast te stellen als basis voor de verdere gebiedsuitwerkingen en het verstedelijkingsakkoord.

Inleiding

De opgaven voor woningbouw en andere ruimteclaims zijn niet los van elkaar te zien. Het waarborgen van een prettige en gezonde leefomgeving met een groeiend aantal inwoners vraagt samenhang en samenwerking. Rijk, provincies, waterschappen en regio’s gaan daar afspraken over maken: een verstedelijkingsakkoord. Om afspraken te kunnen maken is een gezamenlijke strategie nodig, met uitgangspunten, inzicht in de opgaves waar we voor staan en hoe we samenhang en samenwerking zien.

Eind vorig jaar hebben de gemeenteraden van de regio’s Arnhem – Nijmegen en Foodvalley het eerste gedeelte van een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie vastgesteld. Dat eerste deel omvat een “concept voor verstedelijking”: basisprincipes voor de manier waarop we met verschillende groei- en verduurzamings-opgaven omgaan. Op 4 november 2021 heeft uw raad dat eerste deel vastgesteld.

Nu is het tweede deel voor besluitvorming gereed. Deel 2A geeft een opgave-beschrijving en onderzoeks-agenda per deelgebied in onze regio. Voor ons is dat het deelgebied van Overbetuwe en Lingewaard als middengebied tussen de twee steden. Deel 2B is “werken met de verstedelijkingsstrategie”. Deel 2A gaat over de samenhang tussen ruimtelijke opgaven, deel 2B over de samenwerking in de regio en met provincie en Rijk. Op 15 juni jl. hebben een delegatie van u en de Overbetuwse raad gezamenlijk de opzet van het tweede deel 2 besproken.

Bij de behandeling van het eerste deel zijn in de regio enkele moties en amendementen ingediend. Die zijn aanleiding voor een wijzigingsvoorstel op het eerste deel.

Beoogd effect

Doel van de verstedelijkingsstrategie is een regionaal gedragen idee over uitgangspunten en voorwaarden voor het begeleiden van groei en verduurzaming in het ruimtelijk domein. Beoogd effect is het maken van afspraken tussen Rijk, provincie, waterschap en regio in een verstedelijkingsakkoord dat een gezonde en prettige leefomgeving waarborgt.

Argumenten

1.1 Het wijzigingsvoorstel geeft aan hoe moties en amendementen bij de behandeling van deel 1 worden verwerkt

In het wijzigingsvoorstel m.b.t. deel 1 zijn tekstvoorstellen opgenomen naar aanleiding van enkele moties en amendementen. Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor onze gemeente. De wijzigingen betreffen tekstaanpassingen en zijn niet in strijd met de ingezette hoofdlijn.

In Lingewaard en Overbetuwe is deel 1 unaniem vastgesteld. Bij de behandeling is vanuit uw raad wel gevraagd hoe we een evenwichtige uitvoering in de regio borgen. Verderop in dit voorstel onder 2.4 over deel 2B komt de beantwoording van die vraag terug.

2.1 Deel 2A beschrijft de kernopgave en geeft richting aan verdere gebiedsuitwerking
Deel 2A geeft per deelgebied aan welke positie het gebied heeft in de regio, wat de kernopgave of centrale onderzoeksvraag is en tot welke onderzoeks-agenda dat leidt. De beschrijving voor het middengebied van Overbetuwe en Lingewaard staat op pag. 58 – 66 van bijlage 2 bij dit voorstel. Centrale onderzoeksvraag bij ons is kort gezegd: hoe bouwen we meer woningen en houden we onze gemeente goed bereikbaar en relatief groen?

2.2 Deel 2A beschrijft de opgaven en oplossingsrichtingen voor een verdere gebiedsuitwerking
Om die centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is voor leefomgeving, mobiliteit, wonen en economie aangegeven welke opgave er ligt en welke oplossingsrichting we op willen. Samen vormt dat een onderzoeks-agenda die bruikbaar is bij het verder uitwerken van de strategie en het opstellen van een verstedelijkingsprogramma.

In een notendop: Op pag. 58 staat “vanzelfsprekend voorzien we in de woningbehoefte en behoefte aan bedrijfsruimte”. Er zijn wel voorwaarden om dat te kunnen doen. Die voorwaarden gaan bij ons vooral om het versterken van mobiliteit en het versterken van het groene karakter van het middengebied. Oplossingen voor mobiliteit zoeken we op alle modaliteiten: auto, openbaar vervoer en fiets. En in alle richtingen: de relatie noord-zuid naar de steden, en de relatie oost – west naar Overbetuwe en De Liemers. Oplossingen voor het versterken van groen zoeken we in Park Lingezegen en de natuurlijke landschaps-opbouw waarbij de Linge en de bestaande natuur in de uiterwaarden ankerpunten zijn voor meer groen, natuurkwaliteit, recreatie en betere recreatieverbindingen. Op het schaalniveau van het middengebied van Overbetuwe en Lingewaard:

- Woningbouw voor de eigen behoefte en we dragen naar vermogen bij aan de regionale behoefte;
- Voor bedrijvigheid voorzien we in onze eigen behoefte;
- Mobiliteit wordt versterkt, voor auto, OV en fiets, en voor de verbinding met de steden en oost-west;
- De ecologische en recreatieve kwaliteiten van de groene ruimte worden versterkt, met name in Park Lingezegen en in landschapszones zoals bijvoorbeeld langs de Linge en dijkzone/uiterwaarden;
- Voor versterken van regionaal groen zoeken we mogelijkheden voor regionale financiering.

Het motto van de regionale strategie luidt “meer landschap, meer stad”. Bij de gezamenlijke bespreking met Overbetuwe op 15 juni jl. is onder meer gesproken over hoe we dat motto eigenlijk zien. Alleen maar “meer” voor alle ruimteclaims is kwantitatief onmogelijk. “Meer” is dus ook kwalitatief bedoeld: “beter”. Vandaar ook *versterking* van mobiliteit en groen, en niet in alle gevallen meer wegen en meer natuurgebied, maar betere verbindingen voor auto, bus en fiets en meer kwaliteit in de groene omgeving.

Naar het schaalniveau van de regio’s Arnhem – Nijmegen en Foodvalley samen:

- Opwaardering van de corridor A12 / spoor tussen Randstad en Duitsland, slagader voor bereikbaarheid en ontsluiting van de regio’s;
- Versterking OV-netwerk en fietsnetwerk met goed bereikbare overstapplekken en een oplossing voor de A325 die aan de rand van de capaciteit zit;
- Versterking van de ecologische en recreatieve waarde van natuur;
- Versterking van groen in en om steden en in landschapszones. En daar hoort wel een houvast bij voor kwantiteit, het woningbouwprogramma bestaat immers ook uit getallen: 5.000 ha. extra groen lees “groene ruimte toegankelijk en beleefbaar maken voor de inwoners”.

2.3 Deel 2A past bij ons coalitieakkoord en de omgevingsvisie die we aan het opstellen zijn
Bij de vaststelling van deel 1 is vanuit uw raad gevraagd naar het bewaken van de uitvoering. Een regionale strategie heeft geen formele juridische status. Over uitvoering in Lingewaard zelf: inhoudelijk sluit de regionale strategie goed aan bij de gesprekken die afgelopen jaren zijn gevoerd over de omgevingsvisie. Die krijgt na vaststelling wel een formele positie als basis voor onze plannen.

2.4 Deel 2B zoomt in op de samenwerking in de regio en met andere overheden
Deel 2B (pag 92 – 96 van bijlage 2 bij dit voorstel) gaat over “werken met de strategie”. De strategie (deel 1 en deel 2) wordt gebruikt om afspraken te maken over de uitvoering in een verstedelijkingsakkoord. Die afspraken gaan over samenwerking in de regio en met andere overheden, programmering en monitoring.

Kanttekeningen

2.1 Een verstedelijkingsstrategie is geen visie of plan voor verstedelijking
De verstedelijkingsstrategie beschrijft een “adaptief ontwikkel-pad”. Voor een visie en voor plannen voor nieuwe ontwikkelingen in Lingewaard is en blijft uw raad bevoegd gezag. Samenwerking gaat op basis van afspraken maar die afspraken gaan niet over “voor probleem A is de verplichte maatregel die het probleem oplost maatregel B”. Wat maategel B wordt bepaalt u. De strategie is er om helder te krijgen “aan welke voorwaarden moet maatregel B voldoen naast dat het probleem A oplost?”

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen. Het uitwerken van de verstedelijkingsstrategie en het maken van afspraken kan aanleiding geven tot voorstellen met financiële consequenties. Daar vindt dan apart besluitvorming over plaats.

Communicatie en participatie

Gemeenteraad
Vóór de verstedelijkingsstrategie is in 2020 in overleg tussen gemeenten, regio, provincie en waterschap een contourennotitie gemaakt. Die is door colleges (b en w en GS) vastgesteld en met alle gemeenteraden in de regio gedeeld. Daarna is deel 1 van de strategie door u vastgesteld. Afgelopen voorjaar bent u ook bijgepraat over het proces naar een akkoord tussen regio, provincie en Rijk. Vragen en commentaar naar aanleiding van deel 1 is gebruikt bij het opstellen van deel 2. In juni jl. heeft een delegatie van u de opzet van deel 2 besproken. Beantwoording van toen gestelde vragen vindt u in bijlage 3 bij dit voorstel. Tussentijds hebben ook colleges met provincie en waterschap besproken hoe deel 2 verder in te richten en welke gemeentelijke inbreng in de strategie terug moet komen.

Inwoners
Voor het deel 1, uitgangspunten en verstedelijkingsconcept, heeft de provincie in de regio’s Arnhem – Nijmegen en Foodvalley een inwonerspeiling uitgevoerd. De resultaten van die inwonerspeiling (bij de 26 gemeenten) zijn bij de behandeling van het deel 1 in november 2021 met u gedeeld.
Voor de opgavebeschrijving en onderzoeks-agenda op deelgebied-niveau is gecommuniceerd met gemeentebesturen en gebruik gemaakt van door raden vastgestelde stukken en is niet op lokaal niveau inwonersparticipatie georganiseerd. Wij beschouwen de strategie wel als goed vertrekpunt voor communicatie en participatie bij uitwerkingen en het opstellen van onze eigen plannen.

Voortgang

In november a.s. wil de regio de hoofdlijnen voor een verstedelijkingsakkoord bespreken met het Rijk. Na vaststelling door gemeenteraden en PS worden de opgavebeschrijvingen (deel 2) gebruikt voor het uitwerken van een verstedelijkingsprogramma en investeringen. Daarin moet de “puzzel” van alle grote ruimtelijke opgaves worden gelegd. Dat moet eind 2023 klaar zijn (afspraak tussen Rijk en provincies). Op basis daarvan kunnen rijk, provincie, regio en gemeenten samenwerken aan verstedelijking en tegelijk verduurzaming en vergroening van de leefomgeving. Periodiek worden dan de afspraken in het verstedelijkingsakkoord gemonitord en geactualiseerd.

Duurzaamheid

Met deel 1 is vastgesteld dat we nadelige effecten van verstedelijking niet afwentelen op een ander gebied of een volgende generatie inwoners. Dit heeft geleid tot ontwerpprincipes voor verdere verstedelijking die ook in de opgavebeschrijving en oplossingsrichtingen voor deel 2 zitten.
Als voorbeelden (niet uitputtend):

- Energietransitie: bij herstructurering en/of nieuwbouw maken we ook de (energie)infrastructuur voor de toekomst. Toevoegingen in een gebied met potentie voor een warmtenet zorgen ervoor dat zo'n warmtenet beter of sneller gerealiseerd wordt;
- Circulariteit: hergebruik en het vermijden van afvalstromen staan voorop bij nieuwe ontwikkelingen;
- Klimaat: we richten onze leefomgeving zo in dat die beter bestand is tegen droge warme zomers met hevige regenbuien tijdens die zomers.

Bijlagen

1. Wijzigingsvoorstel Verstedelijkingsconcept (deel 1);
2. Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie (deel 2A) het hoofdstuk Werken met de verstedelijkingsstrategie (deel 2B);
3. Beantwoording vragen van raadsleden tijdens bijeenkomst 15 juni 2022;
4. Concept raadsbesluit.

Bemmel, 20 september 2022

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. I.P. van der Valk	dr. P.T.A.M. Kalfs